Česká a světová literatura do poloviny 19. století

Mgr. J. Bělinová

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

EDGAR ALLAN POE

VY_32_INOVACE_06_1_09_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Životopisné údaje a charakteristika autora

- Američan
- Autor období romantismu (1. pol. 19.st.)
- Zakladatel americké detektivky a hororu
- Vytvořil postavu detektiva amatéra C. Augusta Dupina řešícího záhady logickou úvahou
- Autoři této doby:

  Německo: Novalis, Grimmové, Heine

  Anglie: Byron, Bysshe Shelley, Scott

  Rusko: Puškin, Lermontov

  Francie: Hugo,Stendhal, Dumas

DÍLO

- Báseň **Havran–** o žalu nad smrtí krásné ženy, havran kráká: „Never more“

- **Vraždy v ulici Morgue** – soubor detektivních povídek
- **Zlatý skarabeus** – slavná povídka o pokladu
- **Jáma a kyvadlo** – slavná povídka o inkvizici
- **Černý kocour** - povídka

Pracovní list

Ukázka číslo 1:

- Nesnažím se slabošsky dokazovat příčinnou souvislost mezi pohromou a podlostí. Ale řadím k sobě celý ten řetěz faktů a nerad bych některý článek opominul. Den po požáru jsem se šel podívat na trosky domu. Až na jednu se všechny zdi sesuly. Tou výjimkou byla ne zvlášť silná stěna uprostřed domu, proti které stávalo čelo mé postele. …Přistoupil jsem blíže a na bílé ploše jsem spatřil jakoby vystouplou v basreliéfu podobu obrovské kočky.

Pracovní list

- Ukázka číslo 2 :

  Drkotaje zuby, tápal jsem zpět ke zdi a umiňoval si, že raději zahynu tam, než abych riskoval hrůzy šachet, kterých se mi teď v obraznosti vyrojilo několik v různých místech žaláře. Za jiného rozpoložení mysli bych se byl odvážil skoncovat rázem svou bídu skokem do jedné z nich, teď jsem však byl ten nejhorší zbabělec. Také jsem nemohl zapomenout na to, co jsem četl o těchto jámách – jejich nejstrašnějším účelem není prý usmrcovat oběti náhle.

Pracovní list

- Ukázka číslo 3:

„Nu,“ řekl jsem po delším zkoumání kresby, „tohle je ale divný brouk, to musím přiznat – nic takového neznám a nikdy jsem neviděl, ledaže by to byla lebka nebo umrlčí hlava – té se to totiž ze všeho nejvíc podobá.“

„Umrlčí hlava!“ opakoval Legrand. „Vida, nu, ano, na papíře to má jakous takous podobu, to jistě. Ty dvě tečky nahoře vypadají jako oči, že? A ta delší skvrna dole jako ústa, a taky celkový tvar je oválný.“

Odpověz na otázky:

- 1. Pojmenujte názvy povídek z jednotlivých ukázek.
- 2. U textů určete literární druh, formu a žánr.
- 3. Jaké téma spojuje tyto povídky, co mají společného?
- 4. Stručně objasněte děje těchto tří povídek.

Odpověz:

- 5. Najděte v povídkách rysy romantizmu.
- 6. U jedné z povídek charakterizujte hlavního hrdinu.
- 7. Najděte v textu některé prvky mystiky.
- 8. Jakými prostředky navozuje autor pocity strachu?

Odpověz:

- 9. Kdy a kde se odehrává povídka Jáma a kyvadlo?
- 10. Popiš druhy mučení vězně v této povídce.
- 11. Vypiš z textu pasáž hovořící o pocitech hlavního hrdiny.

Odpověz

- 12. Co způsobilo tragédii v povídce Černý kocour?
- 13. Urči formu (ich/er) a kompozici této povídky.
- 14. Kdy jednal hrdina kladně (projevil city, svědomí), kdy naopak zcela chladnokrevně?

Odpověz:

- 15. Jakým způsobem bylo určeno místo pokladu v povídce Zlatý brouk?
- 16. Všimni si jazykových prostředků v této povídce, zvl. přímé řeči.
- 17. Zařaď autora do dobového kontextu, popiš shodné i odlišné rysy s ostatními autory.

Odpověz:

- 18. Některé části povídek působí až tragikomicky, vypiš takovou část.
- 19. Proč řadíme autora i mezi počátek impresionismu, symbolismu, dekadence?
- 20. Vypiš z kterékoliv povídky pasáž navozující pocity samoty, odcizení, zklamání..

Použitá literatura

- POE, E.A.*Zrádné srdce výbor z díla*.1.vyd. Praha: NAŠE VOJSKO, 1959 ISBN 56/VIII-13

- POLÁŠKOVÁ,T. MILOTOVÁ,D. DVOŘÁKOVÁ,Z *Literatura – přehled středoškolského učiva*. 2. vydání Třebíč: PETRA VELANOVÁ, 2010
  ISBN 80-902571-6-x